

XXIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus. Nyelv – társadalom – kultúra.
Interkulturális és multikulturális perspektívák. ELTE, Budapest, 2013. március 26–28.

Laudáció Fóris Ágota Brassai Sámuel-díja (2013) alkalmából

A Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete az egyik legfontosabb és legnagyobb önálló szervezete oktatásügyünknek és nyelvápolásunknak. Voltaképpen minden nyelvészet és minden nyelvoktatás „alkalmazott” – ám időnként külön is hangsúlyozni kell azt, hogy ez az „alkalmazás” önálló feladat, aminek megvannak a saját és sajátos hagyományai, módszerei, nemzetközi kapcsolatai, konkrét és távlati célkitűzései. Az egyesület Brassai Sámuel-díja az alkalmazott nyelvészet területén elért kiemelkedő teljesítményt jutalmazza, valamint – a hasonló díjak esetében ritkán megfogalmazott őszinteséggel – azt is, ha valaki segített az Egyesület gyakran bizony robotolás jellegű munkájában. Most a 15. alkalommal kerül a díj átadására sor, és az ötödik nő kerül sorra. Ami nem azt jelenti, hogy az eddigi díjazott kiváló férfiak nem érdemelték volna meg Brassai plakettjét és az oklevelet – ám azért tudnunk kell, hogy mára a nők ennél jóval nagyobb arányban foglalkoznak a nyelvészet „alkalmazásával”.

Fóris Ágotát titkos szavazással választották ki e díjra – ami jelzi, egyesületi elismertsége megnyugtató.

Tanárként végzett Pécsen olasz, majd spanyol nyelvtanári diplomával, ez után magyar nyelv és irodalom szakos „mester”-ként. 2003-tól Pécsen volt posztdoktori ösztöndíjas, majd Bolyai János posztdoktori ösztöndíjas. 2006-ban Szombathelyen folytatta tevékenységét, 2008-tól kezdve pedig Pesten, a Károli Gáspár Református Egyetemen lett a Magyar Nyelvtudományi Tanszék tanára, 2010 óta egyenesen a tanszék vezetője. Mindebből jól érzékelhető, mennyire célirányos, csak kisebb kanyarokat mutató ez az életpálya. A pontosság és célirányosság egyébként mindenki első benyomása Fóris Ágotáról, amikor vele találkozik.

Gyakorlatilag a Szépe György Pécsen kialakította modern nyelvtudományi iskolájának jeles képviselője, aki lexikográfiával, szótárakkal, oktatáselemeléssel, és az utóbbi évtizedben terminológiával foglalkozik. Mindehhez oktatási programok kidolgozása, egyetemi szakok létrehozása, konferenciák megszervezése, kiadványok és a *Magyar Terminológia* szakfolyóirat megjelentetése társult. Különösen az utóbb említett mű megjelenése óta egyfolytában csodálkozom azon, hogyan sikerült a Magyar Tudományos Akadémia kiadóját

rávennie erre – hiszen ez lenne a kötelessége. Terminológiai munkássága ma nemzetközileg közismert, amit az is csak jelez, hogy a *European Association for Terminology* alelnöke. Közvetlenül a MANYE szolgálatában (bármily furcsának is tűnik egy fiatal szakember esetében) immár évtizedeket töltött. Ő volt a 2001-es pécsi kongresszus titkára, a Pécsre költözött MANYE-titkárság szervezője, a MANYE szépei átalakításának voltaképpen levezetője, majd a további költözések (Szombathely, Székesfehérvár) hasonlóan hivatott menedzsere. Szinte hihetetlen, hogy az utóbbi fél évtizedben eddig semmilyen nagyobb bolyongást vagy vándorlást nem szervezett... Vagy csak előkészül a következőre? Komolyra fordítva a szót, ez a tevékenység már nem is csupán alkalmazott nyelvészet, hanem az alkalmazott nyelvészet alkalmazása. Amihez még sokkal kevesebben értenek, mint az egyfedelű alkalmazott nyelvészethez.

Gondolom, nincs Fóris Ágota ellenére, hogy őt méltatván a terminológia terén végzett munkáját is külön kiemelem. Noha Magyarországon viszonylag későn, bő évtizeddel ezelőtt, Szombathelyen, Pusztay János környezetében szerveződött meg e terület önálló fóruma, több konferencia és az akkor igen fontosnak vélt MaTT (a Magyar Nyelv Terminológiai Tanácsa) révén. Ekkor hamar kiderült, hogy a terminológia nem csupán a vegyesboltokban látható kiírások meg a kétnyelvű utcanévek vitatása. Ide tartoznak a szótárak, a szakszótárak, a nyelvkönyvek és tankönyvek, az európai jogharmonizálás kérdései csakúgy, mint nyelvtudományunk és művelődéstörténetünk sok fontos részterülete is. Magam sokszor elmondtam, hogy Apáczai Csere János és a kulturális útikönyvek tartalma legalább ilyen fontos része egy valódi terminológiai kutatásnak. Fóris Ágota sokoldalúsága, széles áttekintőképessége biztosítéka annak, hogy az általa remélhetőleg még hosszú ideig vezetett magyar terminológiai szakágazat erre is figyelni fog.

És itt vissza is térhetünk a névadó Brassai Sámuelhez. Aki nemcsak a magyar mondatról írt könyvet és *A magyar nyelv ellenőre* címmel éppen alkalmazott terminológiával is foglalkozott, hanem egész életművével példázza az „alkalmazott” tudományok fontosságát. Noha nem minden életrajzi adata hiteles, az mégis valószínű, hogy száz évet megélt. Kívánom, hogy a MANYE Brassai-díja is érje meg századik esztendejét, és mindig akadjon oly méltó díjazott – mint most!

Voigt Vilmos